

JAPONSKI DIPLOMATI so bili v Zed. državah pred vojno veliki, vplivni gospodje. A sedaj so jetniki. V ameriško jetništvo je prišlo v Nemčiji nadaljnih 35 japonskih diplomatov. Gornje je slika, ko so bili pripeljani iz Nemčije v Zed. države v tukajšnji jetniški tabor. V sredini gornje skupine je Ošima, ki je bil japonski ambasador v Berlinu.

Nemčija dobila za svoje grehe težko pokoro

NOV VAL PROPAGANDE PROTI SOVJETSKI UNIJI.
— MIROVNE POGODBE BO SESTAVLJALO PET
MINISTROV VNANJIH ZADEV.—VPRAŠANJE TRSTA
IN SLOVENSKEGA PRIMORJA NI ŠE REŠENO

Na sestanku "velike trojice" v Potsdamu se je šlo v glavnem o bodočnosti Nemčije in z njo vred o sorodnih vprašanjih: Kaj z Avstrijo? Kako preseliti milijone Nemcev v skrčeni rajh? Kako ravnavi s satelitskimi deželami razbitega osišča in kako z Italijo? Kaj Sredozemljem? In pa s prirodnimi zakladi v Mali Aziji ter v primitivnih deželah drugod po svetu?

Ali je Rusija res "vse dobila"?

Po mnogih dneh zborovanja, ki se ga je poleg "velike trojice" udeležilo nebroj njenih veščakov v političnih, vojaških in ekonomskih vprašanjih, so dne 2. avgusta objavili o svojem delu šest tisoč besed dolgo poročilo, ki veliko pove, a tudi še koliko nejasnosti je v njemu.

Izmed najbolj določnih sklepov so kajpada tisti, ki se tičejo Nemčije. Baje je glede nje zmagal Stalin popolnoma, če bi hoteli verjeti n. pr. članski Tribuni in nji sorodnemu, najbolj razširjenemu časopisu v tej deželi, ki si ne upa zagovarjati nemških zločinov, a bari pa nemške interese s tem, da je pričelo z novo propagando proti Sovjetski uniji. Kartuni in članki jo prikazujejo, kot da le ona — namreč Rusija — ima ves dobiček od te vojne, da se ji izpolni vse, kar zahteva, a mi pa plajemo za njen požrešnost v krvi in denarju. Ker čita tako časopise dan za dan na miliionskih ljudi, je naravno, da lahko ustvarjajo nevarnost zapletanja med zaveznički in še bolj pa nevarnost tretje svetovne vojne.

Nové meje na vzhodu

V Potsdamu so sklenili — trdijo, da na Stalinovo zahtevo, naj se meje nove poljske republike pomakne na zapadu skozi do reke Oder in reke Neisse. Vzhodno Prusijo je Rusija razdelila nekaj zase, z velikim mestom Königsbergom vred, ostalo vzhodno Prusijo pa je dobila Poljska. Mesto Stettin na zapadni strani reke Oder, ki je polnoma nemško, z okrog 300,000 prebivalci, je dobila Poljska. Stettin je bil do te vojne najbolj živahnem nemško pristaniščem ob Baltiku in vrh tega so

v njemu velike ladjedelnice, razne tovarne in skladišča. Attlee in Truman sta se baje upirala taki razdelitvi populoma nemških krajev, in končni kompromis med njimi je bil, da se naj delitev izvrši kakor jo je predlagala sovjetska vlada, toda končno veljavno naj meje med Poljsko in Nemčijo določi še mirovna konferenca. Med tem je Poljska vlada naseila v Stettinu že kakih 12,000 Poljakov in na vseh javnih poslopijih tega važnega mesta sedaj vihra poljska zastava.

Nemška manjšina na Poljskem dela preglavice

Računajo, da živi v krajih, ki jih je dobila Poljska v svojo upravo, okrog deset milijonov Nemcev. Nekateri trdijo, da blizu 12 milijonov. Poljska vlada ima namen to narodno manjšino izseliti v rajh. Isto žele storiti Čehi z Nemci v svojih mejah, ki jih je okrog tri milijone. A Truman in Attlee sta rekla, da v očigled skušnje Čehovista proti prisilnemu izsiljevanju narodnih manjšin, ampak izvršiti se mora na humanitarnem način. Kako bo to mogoče, drugo vprašanje.

Pristaši Nemčije v Zed. državah, ki so prej skušali občarovati Hitlerja z napadi proti Rooseveltovi vnanji politiki, so dobili vsled sklepov v Potsdamu (Konec na 5. strani.)

Španija ni zadnji ostanek fašizma, ki zaslubi, da se ga odpravi

Španski krvnik general Franco ni pričakoval, da bo "velika trojica" na svoji zadnji konferenci v Potsdamu baš njega osebno zaznamovala za diktatorja, ki se mora umakniti, ako Španija hoče, da bo sprejeta med združene narode. Če bi bil Churchill še na krmilu Anglie, bi se Španije na tak način ne omenilo. Kajti za Franca je imel že zelo pohvalne besede in torijska stranka je poskrbela, da so demokratične dežele ostale neutralne, ko sta Mussolini in Hitler začela z vojnimi vašami v Španiji.

Tudi newyorški nadškof Spellman, ki je pod Rooseveltovo administracijo precej potovel po uradnih, napoluradnih in neuradnih diplomatičnih poslih, se je morda začudil, ker je dobil njegov prijatelj Franco v Potsdamu politično smrtno obsodbo. In zelo vzne-mirili so se vsled nje v Vatikanu. Kajti Španija pod Francom je klerofašistična država. Njeno vlado se stavlja klerofašisti, večinoma vsi odlikovani z raznimi "ordenji", ki jih dajejo katoliškim odličnikom iz Vatikana.

Španija sicer v tej vojni ni bila direktno, a je pomagala Hitlerju in Mussoliniju kolikor je mogla. Zalagalju je z materialom. S svojo propagando je ščuvala proti Rooseveltu in najbolj seveda proti "komunizmu"—namreč proti Sovjetski uniji. Proti nji je poslala Španija Hitlerju na pomoč tudi par divizij "prostovoljcev", česar Stalin na konferenci v Potsdamu ni pozabil. In je bržkone rekel Attleeju: "Sedaj, ko sva dva, kaj če bi fašistu Francu zagodila?" Truman je v njun predlog morda nekaj časa pomisljal, kajti Franco ima v state departmentu in v klerikalnem aparatu v Ameriki veliko prijateljev. A je privolil.

Če hočejo sedaj zavezniške vlade, da Franco res pade, ga lahko strmoglavijo z ekonomskimi sankcijami.

Ne samo s Francom, tudi z drugimi fašističnimi in napola fašističnimi režimi bi bilo treba pomesti. Na primer na Portugalskem, kjer je klerofašizem pod Salazarjem že dolgo tega zatrl vso demokracijo. In v Argentini, kjer se skuša vzdržati vlada Francove sorte za vsako ceno. Pa tudi zavezničkom "naklonjene" fašistične in napola fašistične vlade je treba pomesti, kjer koli po svetu se nahajajo. Po Lincolnovo rečeno — svet ne more biti na pol fašističen in napol demokratičen ter eksistirati.

Kaj z otroci naših vojakov v Nemčiji, in kaj z dekleti, ki jih je tukaj odveč?

Povojna doba povzroča oblasti veliko skrb. N. pr. kaj naj bodo otroci nemških deklet, kateri očetejo so naši vojaki?

V angleški zoni okupirane Nemčije je bilo po podatkih angleške vojaške komisije že mesec julija okrog pet tisoč nemških deklet nosečih, ki so občevale z angleškimi vojaki. Kaj naj bodo ti otroci, ki so bili vsi spočeti celo v času, ko je bilo zavezniškim vojakom vsako ljubimkanje in pobratjenje z Nemci prepovedano?

Dogodilo se bo koncem konca kajpada, da bo njihno vzdrževanje plačala bodisi angleška ali pa ameriška vlada.

So pa tudi druge težkoče. V Angliji je sedaj godnih za ženitev veliko več deklet kot pa moških. A Angležem so ta problem nekako rešili ameriški fante, ker so se tam ženili kot da

je to tja vendar stvar. Sedaj so razporoke na vrsti, a te še vseeno niso glavni problem.

Zelo veliko naših vojakov se je ženilo v Avstraliji, pa v Novi Zelandiji, dalje v Italiji, v Franciji in sedaj se jin je dovoljeno ženiti tudi v Nemčiji.

Ko je neki radio-komentator vprašal nedavno ženo nekega ameriškega vojaka, ki je v Nemčiji, ako jo kaj skrbti zanj, mu je odvrnila, katero ženo pa bi v takih okolčinah ne skrbelo?

V Zed. državah je bilo na podlagi podatkov iz census biroja lani 660,000 žensk več kar moških. In ako se pomisli, koliko moških je bilo med tem ubitih, je proporčna razlika med številom moških in žensk še toliko večja.

To je tudi problem, o katerem pa v Potsdamu bržkone niso utegnili razpravljati.

24: pripadajo večinoma delavski stranki.

Izgube Nemčije v tej vojni baje znašajo 3,625,354 mož

United Press pravi v poročilu z dne 29. julija, da so zavezniške oblasti izračunale iz zamenjih podatkov v nacijskih arhivih, da znašajo nemške izgube v tej vojni od začetka do konca 3,625,354 mož, kar je mnogo manj, kot pa so trdili vseskozi prej razni zavezniški viri, všečki sovjetski. Večinoma so sklepali, da znašajo nemške izgube nad šest milijonov mož.

Na podlagi omenjenega poročila, ki je bilo bržkone v Amriku 29. julija v urad UP, pa so nemške izgube v moštvu več kot polovico manjše kakor je bilo poročano skozi vse leta vojne po domnevnejih zavezniških vojaških uradov. Ker so se vršile glavne bitke le med rdečo in nacijsko armado, in ker sta izgube obe pretiravale, seveda druga proti drugi, bi bilo iz tega sklepali, da tudi sovjetske izgube ne segajo v toliko milijonov, kot so nacijski pravili.

Da li so zavezniški vojaški uradni res našli pravilne dokumente o nemških izgubah, to najlagje sami ugotovite. Ampak na podlagi teh podatkov, ki so jih našli, pravijo, da je bilo po nacijskem lastnem priznanju v tej vojni 1,911,300 nemških vojakov ubitih, 1,435,853 pogrešanih ali ujetih, in 278,200 določno označenih za ujet.

Podatki, ki so jih izbrali zavezniški vojaški uradni res našli pravilne dokumente in statistik, bi vzel veliko prostora, zato tu navajamo le glavne številke. V postavki ubitih in ranjenih nemških vojakov so brikone znatno prenizke. Ampak če niso, toliko boljše, kot so rekli na zadnji konferenci velike trojice v Berlinu. Bo pa toliko več moških na razpolago za obnovitev onega, kar so v vojni razdejali.

Danska izgubila veliko ladij

Mala Danska, ki je imela za svojo velikost znatno trgovsko mornarico, je ob 41 odstotkov svoje tonaze, 247 njenih ladij, v teži 300,000 ton, je bilo potopljeno v vojni in 1,300 njenih delavcev je izgubilo življenje.

Koliko je že Židov?

Znani žurnalista Meyer Levin pravi v reviji Nation, da je bilo pred vojno po vsem svetu šestnajst milijonov Židov. Le polovico jih je ostalo. Drugi so bili uničeni v Nemčiji in v okupiranih deželah.

Angleški parlament

Šteje 24 žensk

V prejšnji angleški zbornici je bilo deset žensk, med njimi Lady Astor, predstavnica torijske stranke, ki se je proti delavski stranki in socialnim reformam čestokrat oglašila. V zadnjih volitvah ni več kandidirala. Žensk je v novi zbornici 24: pripadajo večinoma delavski stranki.

24: pripadajo večinoma delavski stranki.

Pomankanje premoga dela težko kurivno krizo

Eno izmed prvih vprašanj v sedanji mednarodni ekonomiji, kako dobiti dovolj premoga vsem, ki ga potrebujejo.

Kajti premoga je v zemlji za vse veliko več kot dovolj.

Ampak kaj s transportacijo? Kdo naj plača za delo in prevoz?

V Jugoslaviji n. pr. je veliko rudnin, toda za lokomotive brezovlakov ji je bilo treba dobiti potreben premog iz Anglije, je tako v stiski za to kurivo, da je vsa njena industrija že dolgo iz tira. V času okupacije je bila zalažala z njim Nemčija. Sedaj so nemški premogovniki sporno vprašanje med zmogoviteži in tako mor-

nim premogovnikom tega kuriva iz manjka toliko, da je že žežeški promet, kolikor ga že ima, vsled tega silno oviran. Kaj šele bo na zimo!

Francija, ki v normalnih razmerah porabi silno veliko premoga, je lansko leto prebehal in se hujše se ji obeta v prihodnji.

Italija, ki je bila največ odvisna od pošiljanje premoga iz Anglije, je tako v stiski za to kurivo, da je vsa njena industrija že dolgo iz tira. V času okupacije je bila zalažala z njim Nemčija. Sedaj so nemški premogovniki sporno vprašanje med zmogoviteži in tako mor-

da pošiljanje tega kuriva iz njih še dolgo ne bo urejeno.

Franco zahvaljuje monopol nad nemškimi premogovniki v Porurju, ki so največji in najbogatejši v Evropi. A premog iz njih zahteva tudi Italija, pa Avstrija, Jugoslavija itd.

Zavezniški, kar v tem slučaju pomeni Anglijo in Zed. države, zahtevajo, da se pošilja dolgo dočelo, katerih nimajo skušen, namesto da jih bi pustili v rovih. Vseeno, premog je dobil v tej vojni priznanje kot še v nobeni drugi vse države v Evropi se diplomatično tepejo zanj. Tisti, ki ga pošiljajo, pa so še zmerom prav malo upoštevani.

Ameriški notranji tajnik Harold Ikes je dne 31. julija dejal, da pre: veliko pomanjkanje premoga tudi naši deželi. In senatorji ter kongresni, ki se zanimajo poleg za konjske dirke in baseball tudi za take stvari, pravijo, da je temu vzrok vojno poveljstvo, če, da majnarje, ki so skušeni v nevarnih delih, pošilja v nevarnosti, v katerih nimajo skušen, namesto da jih bi pustili v rovih. Vseeno, premog je dobil v tej vojni priznanje kot še v nobeni drugi vse države v Evropi se diplomatično tepejo zanj. Tisti, ki ga pošiljajo, pa so še zmerom prav malo upoštevani.

Upam, da ostanejo oni kot vsi drugi naši sotrudniki, vzlic prezaposlenosti zastopani v kolonah tega lista i v bodoče, kot so bili doslej. Nagrade za svoj trud nima nobene. Kadar pišejo, si morajo vzeti čas zvečer, ali v nedeljo, ki bi si ga lahko sicer vzeli za zabavo, za kako delo doma, ali pa za počitek. Hvaležni smo jim za trud vse skupaj.—F. Z.

Kongres si vzel počitnice vzlic obilici nalog

PREDSEDNIK TRUMAN BAJE S SVOJO VEČINO V POSLANSKI ZBORNICI ZELO NEZADOVOLJEN. — ZANEMARJANJE VAŽNIH PROBLEMOM V NAJBOLJ KRITIČNI DOBI. — KAJ Z REKONSTRUKCIJO?

Sedanji zvezni kongres je, kar se socialnih problemov po vojni tiče, toliko len, da je vse zanemaril. Drew Pearson, ki ni noben socialist ali komunist, je ministro nedeljo po radiu dejal, da bo kongresni predsednik Truman skoraj gotovo poklical nazaj s počitnic, kajti določili so si jih za toliko dobo, da se je čuditi. In čeprav apelirajo, ne potovati v teh časih po nepotrebni, je ugotovil, da si kongresni počitniki čas, ki ga je vse do dan, da je vse potovanji po Ameriki in Evropi.

Mali človek, o katerem je bivši podpredsednik Wallace preverjal, da je to sedaj njegova doba, je torej še prav tako brez zaslombe, kakor je bil. In bo toliko časa, dokler bo glasoval za kandidate kapitalističnih strank.

"Pomoč" korporacijam Predno so se kongresni razkoplili na počitnice, so poskrbeli, da so doli začetno monopoli,

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DŽAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Indija Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

VAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

/si rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$8.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Zmag delavske stranke v Angliji

si toriji še niso mogli razjasniti

Po 26. juliju, ko so v Angliji sešeli glasove, je minilo že precej dni. A presenečenje nad rezultatom ni še polegalo. Pričakovali so sicer vsi, da bo število delavskih poslanec naraslo. V prejšnji zbornici je imela delavska stranka le 163 sedežev. V sedanji jih ima kakih 390. Vseh skupaj je 640. Konservativna ali torijska stranka jih ima sedaj 195, v prejšnji pa jih je bilo 358.

Tolikšne zmage delavske stranke ni nihče pričakoval. Kvečemu so laboriti upali, da bo dobila približno do polovico sedežev. Churchill pa je bil prepričan, da bo njegova stranka ostala na krmilu, čeprav zelo zmanjšano večino.

Volilna kampanja je bila ena izmed najbolj vročih v zgodovini angleškega parlamenta. Vršila se je največ za in proti socializmu. Bivši premier Churchill je delavska stranka izmanjvriral po desetih letih v "takošnjem" volitve, ker je računal, da je njegova popularnost bila baš tedaj na višku in da bo vsled tega ljudstvo dalo glasove njegovi (torijski) stranki. Mož se je zelo čudil, ker se je dogodilo drugače. V prvih momentih ni mogel skriti, da je silno poparjen. Je res težko, iti s pedestala svetovne pozornice v kljop navadnega oposicionalca proti tokom, ki jih zastopa delavska stranka.

"Kako se je moglo to dogoditi?" se vprašujejo toriji. In enako voditelji liberalne stranke.

A dogodilo se je in si razlagajo vsakdo po svoje. A dejstva so dejstva. Ljudje v Angliji so v tej vojni veliko pretrpeli. Njihova mesta in vasi sicer niso toliko razdejana kot mnoga na kontinentu v Evropi, a v vojni so od začetka in vedo kaj pomeni. Vedo pa tudi, da je treba sedaj, ko je v Evropi konec in je za Japonce tudi v Aziji izgubljena, treba misliti — kaj sedaj?

Toriji s Churchillom na čelu si niso mogli predstaviti, kako zelo si ljudstvo v Angliji išče odgovor na to vprašanje. Dala pa ga jim je edino delavska stranka. Socializacija, vzajemnost med narodi, socializem! Churchill in njegovi torijski tovarisi pa so po shodih vpili proti "komunizmu" in propagirali "free enterprise".

Ljudstvo v Angliji je poslušalo in se odločilo. "Free enterprise" je blagoslov za posedujoče. Masa pa naj zanje gara, če ji je dano, in dano ji je, dokler se posedujočim izplača.

Zato si je ta velika množica volilcev odločila dati vajeti v roke delavski stranki. To je prvič v zgodovini Anglike, da jih je dobila. Prej je bila le v koalicijskih vladah. S tem je prevzela odgovornost, ki ji daje sijajno priložnost uvesti v demokratični KAPITALISTIČNI Angliji demokratični SOCIALIZEM.

Tudi vojaki so se izrekli za delavsko stranko. In to po odstotkih še v veliko večjem številu kot pa so se volilci izmed cilenega prebivalstva.

Vojaki imajo življenje še pred sabo, vzliz vsemu, kar so prestali v vojni. Pa so se angleški vojaki vprašali — kaj nam nudi Churchill? "Free enterprise" (po domače, nadaljevanje kapitalizma). Pa so glasovali v ogromni večini za delavsko stranko, ker je socialno zaščito vseh, KI DELAJO, ne za tiste, KI ŽIVE OD DELA DRUGIH.

Tako bi moralno biti tudi v Zedinjenih državah. In tako nekoga dne tudi bo.

Sodna "čistka" v Franciji

Francija je edina izmed takozvanih združenih narodov, ki najbolj javno pere svoje umazano perilo. In ima tudi največ vzroka.

Bila je po versajski konferenci vodilna velesila. Bahala se je z demokracijo kot nobena druga dežela po Wilsonovem porazu v Zed. državah — in rezultat?

Rezultat so obravnave, ki dokazujejo vso umazanost kapitalistične diplomacije in posebno še francoskih državnikov. Tudi tisti, ki so bili v francoski vladi pristaši resnične demokracije, so kompromitirani, ker so pač hoteli vse delati "demokratično", to je pravil, po pravilih francoskega, skrajno sebičnega posedujega slova.

Tako je na obravnavi proti maršalu Petainu tudi bivši premier ljudske fronte v Franciji, Leon Blum, dejal, da sebe nič ne opravičuje, ko priča proti glavarjem vichyske vlade. Poročali so, da se je Blum razjokal, in potem, da je plakal tudi izdajalec Pierre Laval. Le stari maršal Petain se je držal krepko.

To bo bržkone vzrok, čemu je v Franciji lahko krmilarja oficirska-kapitalistična klika, a ob enem se je Francijo oglašalo za prvenstveno demokratično državo.

Kaj z našimi domaćimi problemi?

Predsednik Truman je zopet doma. Prinesel je s sabo iz Potsdama polno glavo vnanjih problemov, a domaći pa ga še čakajo. In baš ti morajo priti čimprej na vrsto, ako hoče potem tudi vnašanja vprašanja dobro rešiti.

Volitve v Angliji so mnoge poslane in senatorje zveznega kongresa opozorile, da se med ljudstvom pojavljajo znamenja močnega nezadovoljstva. In ameriški kongres je, po izvolitvi lanskog leta vsa važna socialna vprašanja zelo zanemaril. Ni se pogral, da bi izboljšal socialno zaščito, pač pa so se ameriški to-

AMERISKI TANK na vojni po Berlinu. Gornje je slika iz Potsdamer Strasse; hiše na nji, kot v večini drugih ulic, so zelo poškodovane.

KATKA ZUPANČIĆ:

IVERI

Dobrota je sirota — bila in bo...

Ze mesece pred porazom nacističnega organiziranega divjaštva, to je takrat, ko so naciji še mirno kuhalo milo iz strinčnih trupel nesrečnih jetnikov ter fabricirali iz človeških kož senčnik in druge luksuzne užitve za svoje gospode, se je naša širša javnost največ pečala s problemom: kaj storiti z Nemčijo, ko se bo napsled pričakovala sesedla na svoje preklete pete, ki so do nedavno že oblastno odmevale po tuji zemlji.

Kaj storiti z Nemčijo? Kaj z nemškim ljudstvom? Ali je tudi ono odgovorno za zločinstva? Koliko procentov je krivih, in koliko nekrivih? Itd. Edino v tem so si bili vsi edini, da je treba z nemško mašinerijo obračunati, nemški militarizem zatrepi. Toda kako? Toliko odgovorov, kolikor ust. Ti so nemili, da je treba nemški moči odbiti glavo, drugi, da ji je treba izbiti zobe, tretji pa, da bo dovolj, ako ji izbijemo samo čekane. Kajti, kaj svet počel brez nemške industrije...?

K vsemu temu se je zadnje čase pridružilo še vprašanje, kako zaboga preživljati nemško prebivalstvo, da ne bo nemirovalo pod marjami. Zrastli so nemški problemi v tolikošnem goru, da so zasenčili in zastrili vse druge pereče probleme evropskih dežel, čiji narodi so že davno pod eksistenčnim minimum — ukrivdi teh, ki jih tako vneto rešujemo in skušamo potegniti iz moralnega blata, ki pa je v njih očeh — krepost.

In mar niso poročevalci iz vseh delov Nemčije pisali o okroglih licih lepo negovane nemške dece? Kakšno deco so pa videli drugod po okupiranih deželah? Tod, tod bo treba vsestranske in čim hitrejše ter čim izdatnejše podporo, ako hočemo biti pravični in ako hočemo dobro sebi in našim potomcem. Toda ti so naši zavezniki, teh se ni bat in poleg tega so že vjeni potrpeti, vjeni stradati, vjeni umirati...

Sili mi na misel iz resničnosti zajeta prisopoda:

Moj svak je na semnju kupil par mladih volov in jih neznanško ponosen privadel domov.

riji v kongresu zelo potrudili, da so vse važne predloge socialne značaja zavlačevali in jih končno "položili na polico".

Obeta nam pomanjkanje premoga. Čemu naj v tej deželi sploh kdaj manjka premoga?

Zivilsko vprašanje je povsem iz reda in "black market" uspeva skoro nemoteno. Železnički promet je v mukah vsled pomanjkanja zadostnega in sposobnega osebja, a vojaške zahteve za prevoz moštva in materiala pa čezdajce večje.

Trumanova sugestija za zvišanje brezposebnostne podpore je bila v unijskih krogih hvaležno sprejeta "na znanje", a kongres pa jo je "sprejel" le kot "politično gesto". Doslej ni predsednik Truman še nobenkrat šel v javnost za kake socialne zahteve toliko, kot se je potegoval zanje pokojni predsednik Roosevelt, in še manj pa je šel v borbo zanje pred kongres, dasi ima v njemu demokratska stranka večino.

Nekaj je narobe v ameriški politiki, in ta "narobe" so unije, ker zanemarjajo samostojno politično akcijo. Trošijo milijone za "meštarje", ki urgirajo poslance v kongresu in v legislaturo, in pa aldermane, da naj bodo "prijetljivi delavstvu", namesto da bi izvolili v zakonodajce svoje zastopnike, ki bi se v zbornicah od vsega začetka zavedali, komu so dolžni služiti.

tako poceni? Ne tvegam je, če bi rogovileža dobil zastonj. Ta, je pokazal na priročnega, "bo sebe in njega vodil v mesinci..."

Kupil, plačal in odvedel je oba.

Ali se splača biti krotak in dober?

Komunisti v Angliji
bodo podpirali delavsko vladu

Odbor komunistične stranke v Angliji je 31. julija izjavil, da bo podpirala vladu delavskih strank v vseh njenih naporih za izvedbo socialnih sprememb. Ob enem svari, da se pravi boj se je pričakoval, kajti konservativci se bodo trudili na vse kripke, da preprečijo urešenje programa delavskih strank.

Komunisti imajo v novem parlamentu dva poslanci. Prej so imeli enega. V minulih volitvah so dobili v vsi Angliji nekaj nad 91,000 glasov. Skupno pa je bilo oddanih nad 24 milijonov glasov.

Grške izgube v vojni

John Politis, ki je bil načelnik grške delegacije v San Franciscu in potem postal tu na predavateljski turi, je dejal, da znašajo grške izgube v vojni 800,000 ubitih, 500 mest in vasi razdejanih, 900 deloma razdejanih in materijalnih stroškov v vojni pa so znašali dve milijardi dolarjev.

TISKOVNI SKLAD
PROLETARCA

XXI. IZKAZ

Detroit, Mich. Po \$2: Andy Vrhovec, Mr. & Mrs. Travnik, Anton Anžiček; po \$1: Stanley Baloh, Matt Pink, Paul Ocepek, Julius Barich, Anton Cedilnik, John Spolar, Ann Trusnovich, Anton Strancar, Joe Furbas, Mary Bernick, Joe Koss, John Kraintz, Anton Sarendar, Anton Jurca, Mary Jurca, Ludvik Recel, Lawrence Sluga, Rudy Potocnik, Joe Sone, Anton Semec, Herman Grebenc, Joe Grum, Larry Bernick, G. Vrhovec, August Plabutnik in Frank Gorik; Joe Goldie 50c; John Zehel 25c, skupaj \$32.75. (Nabrala na pikniku "Svobode" Anton Anžiček in Joseph Koss.)

Arcadia, Kans. Po \$1: John Shular in John Kunzel, skupaj \$2. (Postali John Shular.)

Chicago, Ill. Angela Zaitz \$3.75.

Euclid, O. Frank Tabor \$5.

Willard, Wis. John Bergant 50c. (Postali Mike Krultz.)

Duluth, Minn. Carl Gerlovič \$5; John Kobi \$1.05. skupaj \$6.05. (Postali John Kobi.)

Oakland, Calif. Po \$1: Max Arnsberg in Anton Tomšič, skupaj \$2. (Postali Anton Tomšič.)

Sheboygan, Wis. Frank Stih 75c.

Red Lodge, Mont. Kaytan Erznožnik 75c.

Detroit, Mich. John Zornik \$1.

Fontana, Calif. John Pečnik \$3.

Waukegan, Ill. Po \$1: Frank Jereb in Anton Mesec, skupaj \$2. (Postali Anton Tomšič.)

Caraopolis, Pa. Frank Vidmar \$1. (Postali Anton Zornik.)

So. Dayton, N. Y. John Maslo 50c.

San Jose, Calif. Mary Fermer \$4.00.

Indianapolis, Ind. Louis Sasek \$2.00.

Skupaj \$67.05, prejšnji izkaz \$528.38, skupaj \$595.43.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Poletje se že nagiba h koncu. Tu in tam že rumeni listje na drevju in te spominja, da že ni več daleč do jeseni. V normalnih časih je ta sprememb zelo lepa — saj te vendar spominja na vinsko trgatev in mogoče še na kaj lepšega, ali danes ni več to, danes niso normalni časi, in orumeleno listje te spominja le preveč na — zimo.

Za nas, tu v Ameriki, ne pomni veliko. Mogoče malo manj premoga za kurjavo, ter bolj zamašena okna, da ti ne uide preveč toplove. Ali v Evropi pričakujemo zimo s strahom in grozo. Po celi centralni in južni Evropi bo to zimo silno pomanjkanje ne samo kurjave, ampak hrane in tople oblike. Vojni ni samo porušila domove in uničila polja ter gozdove, ampak je razdejala komunikacije, zrušen ni samo prometni sistem, ampak tudi tisti viri, kateri so absolutno potrebni za "njegov obstoj".

In Balkan je še najbolj prizadet. V Bosni, v Dalmaciji itd., pravijo, da bo na tisoče otrok umrlo vsled pomanjkanja hrane in pa od mrza. Pomoč je silno potrebna. Ljudstvo je v zadnjih štirih letih pretrpelo toliko, da je kupu napolnjena. Mi tukaj imamo še nekaj mesecev časa za hitro pomagovanje.

Po svetu

Precej se je že spreobrnilo, od kar je zmaga delavskih strank v Angliji. Seve, mi ne pričakujemo čudežev, ali Il caudillo v Španiji je povedal svojemu prijatelju Pierru Lavalu, da je najbolje, če zapusti Španijo. Z greškim srcem se je spravil na trnjevo pot via Avstrije, kjer se je predal našim fantom, misleč, da ga ne bodo oddali Francozom. Ali se je zmotil. Se isti večer

★ ★ KRITIČNA MNENJA, Poročila in razprave ★ ★

KOMENTARJI

"Velika trojica" je na sestanku v Potsdamu skončala minuli teden svoje prvo poglavje mirovne konference. Ker časopis je piše le o "velikih treh", in po enakem pravilu se ravnajo tudi poročevalci v radiu, ki marsikdo misli, da se sestajajo res le "trije". V resnicu so imeli Truman, Stalin in Attlee, in pred njim Churchill, v Potsdamu vsak celo krdelo vojaških, ekonomskih in političnih veščakov. Zborovali so dolgo in sklepali tako, da bo enim prav, a mnogim ne, kot običajno.

Senator Taft iz Ohio je dejal, da je bila konferenca "velike trojice" v Potsdamu še veliko bolj pogubna, kot pa versajska konferenca, na kateri so prevladovali Clemenceau, Wilson, Lloyd George in Orlando. Taft se namreč hudeje, ker sta Truman in Attlee Stalinu pritrdili, da naj se Vzhodno Prusijo razdeli med Poljsko in Litvinsko (Sovjetsko unijo), in pa da naj se meje poljske države pomakne veliko bolj proti zapadu kot so bile prej, seveda na stroške predvojne Nemčije. Po novem dogovoru je sedaj Berlin samo še 50 milij od Poljske. Mnogi naši poslanci ter drugi kritiki grože, da zvezni kongres take delitve ne bo nikoli priznal. Predsednik Truman bo torej imel opravka ne samo z republikanci, ampak tudi z demokratiskimi kritiki, pa s Poljaki v Ameriki, z Irci in z drugimi, ki sledi politiki Vatikana.

Kje je Ante Pavelič? Kmalu po osvoboditvi Hrvatske je bilo poročano, da ga je zajela z njejovimi tovariši vred Titova vojska ter ga izročila sodišču. To ga je kratkomalo obsodovalo v smrt in bil je javno obesen. A iz nadaljnih poročil pa bi bilo razvidno, da tisto ni bil pravi Pavelič, ako je bil res kateri obesen s takim imenom. Časniška agencija ONA, kateri se ne more očitati, da je bila kdaj kaj drugega kot prijateljska Titov Jugoslavija in Sovjetski uniji, poroča v depeši z dne 23. julija z Rima med drugim o tej stvari sledče:

RIM, 23. julija.— ONA — Objasnilo, da je Ante Pavelič ujetnik zaveznikov v Avstriji, je obnovilo očitki s strani italijanskih in jugoslovenskih oblasti, da postopajo okupacijske oblasti v Italiji mnogo preblago s člani ustaške stranke, ki so internirani v Italiji.

Uradniki tukajšnje jugoslovenske misije zahtevajo, da se izroči ustaške ujetnike jugoslovenskim oblastim. Od 4 do 5 tisoč se jih baje nahaja v Italiji. Oni, ki so zaprti v taborišču blizu Ancone, se celo svobodno gibajo brez vsake straže. Na tisoče pa jih je, ki so popolnoma svobodni, mesto, da bi bili zaprti. Za primer navajajo slučaj nekega Antona Katanića, ki je

povest, kako je Ante Pavelič s svojimi "ustaši" in drugimi zaročniki koval zaroč za umor kralja Aleksandra. Da bi le nova Jugoslavija postala toliko svobodna in demokratična, da se bodo njeni ljudje lahko gibali v nji svobodnejše, kot pa so se mogli njeni diktatorji, kot je bil Aleksander in glavarji njegove dedičine.

Nekateri italijanski častniki so mnogo bolj v skrbih glede bodočega razmerja med Jugoslavijo in Italijo kot glede preblagega ravnanja z ustaškimi begunci. Začetna te teroristov utegne še bolj poverljivo odnosuje z Rusijo. Eden članov vlade trdi celo, da je Evgen Strasenič, bivši kvizlingški župan v Zagrebu, popolnoma svoboden v Rimu, ter da se nahaja celo pod zaščito zavezniške vojaške vlade, ki mu dovoljuje prodajati na črem trgu zlato, ki ga je najbrže ukradel iz državnega zaklada fašistične hrvaške vlade Hitlerjevih kvizlingov.

S Paveličem je torej po časnikih poročilih nekako tako kakor s Hitlerjem. Obešen je bil, pa bomba je padla nanj, zastupili se je, zastupili so ga, napadli na ulici in ga do smrti zbilj — a vendar je še živ in "svoboden". Z vojnim zločinci so se še vselej dogajale zelo čudne stvari.

Karl Renner se nad zavezniško zelo pritožuje, ker njegovi vladni v Avstriji ne dajo avtoritete. Zelo čudno se mu zdi, kako mi razumemo demokracijo. Morda pa je narobe to, ker je on — namreč Renner — za socialno demokracijo! Dokler je bil v Potsdamu Churchill, sta s Trumanom sklenila, da ga ne priznata. Sedaj sta Stalin in Attlee toliko uspela v pogovaranju Trumana, da se bo vprašanje obstoječe avstrijske vlade "študiralo", cim pridejo na Dunaj tudi ameriške in angleške čete. A Renner jamra, da je v Avstriji zmeda, da so tam tri oblasti in nobena, in da ljudstvo strada ter umira vsled nereda in pomanjkanja. Tudi to so čudne reči.

Kanadska "Edinost" priobčuje podatke o grozotah, ki so jih uganjali v Sloveniji domobranči in njihovi pomočniki. V Zed. državah ponatiskuje to tragično poglavje "Prosveta". A na drugi strani pa se duša "Ameriška domovina" in prinaša prav tako tragična dejanja, ki jih prispije komunistom, oziroma partizanom. Kar pomeni lahko to, da se je vršila borba v Sloveniji tako, kakor smo v tem listu čestokrat omenili: namreč med pristaši starega reda, za hlapce rojenimi, na eni strani, in na drugi med onimi, ki so se odločili obračunati s prošlostjo in njenimi krivicami. To je bila zares civilna vojna. Je ni še konč in je še dolgo ne bo. Vsak socialni potres vzame najmanjeno generacijo, predno se umiri.

Časniški urad "This Month" iz meseca julija razširil v svet čitateljem tega lista že znano

Chicago Sun z dne 3. avgusta poroča v depeši iz Washingtona, da je Stalin na konferenci v Potsdamu pritrjal na dnevnih red tudi vprašanje Trsta in predlagal, da se ga da Jugoslaviji v upravo, če pa ne, pa v upravo najbolj merodajnim državam, ali pa v področje vseh združenih narodov. In da je hotel, naj se da v upravo bodisi državam v Sredozemlju, ali pa vsem združenim narodom, vse kolonije, ki jih je prav imela Italija in so sedaj pod angleško oblastjo. Kako so se o tem domenili — ako so se — to bomo izvedeli šele kadar bodo res nastale kake spremembe v teh nesrečnih vprašanjih. Izgleda, da se v Potsdamu o tem še niso točno sporazili. Kakor še o marsičem ne. A trdijo, da v splošnem so se in da je bilo dobro.

Clement Attlee ima za tovaršijo delavsko vlado v Avstraliji in v Novi Zelandiji, kar v občestvu imperija Velike Britanije zanj veliko pomeni. Ima močno zaslonbo v Kanadi in simpatije vseh naprednih krogov v Zed. državah. Začel je dobro, a zaveda se, da ako hoče izvrševati program, kakršnega je delavska stranka imela na svojem praporu, bo imel silno težavno pot. Ne samo kapitalizem v Angliji, ves svetovni kapitalizem je proti njemu. In ka-

JAPONCI V UJETNISTVU, ki so sprevideli, da je boljše biti pot ameriško zaščito kot pa umirati za cesarja.

pitalizem se v borbi za ohranitev nič kaj rad ne oslanja na demokracijo, če je nima več v zakupu.

Pierre Laval je bil zelo aragonant in nič ni porajal, kadar je moral vseled njegove politike in njegovih odredb toliko in toliko Francozov, ali pa španških republikancev, v smrt. Ko pa je bil nedavno zaslišan, se je mož jokal, kakor otrok. Ali ni čudno, kako so ti oblastni državniki in rablji hipoma mehkočutni, čim se zboje, da jim preti kazen za njihna zlodejstva?

"Petain ni edini krivec", je reklo na obravnavi v Parizu major George Loustaneau, ki je prical njemu v prid. Krivdo za zrušenje morale v francoski armadi leta 1940, ki jo je pohodil Hitler, je zvrzel na francoske komuniste in svoje trditve podpiral z izjavami in proglašili francoske komunistične stranke. Njen glavni voditelj je takrat po sklepnu pogodbu z Moskvou v Berlinom pobegnil v Rusijo in od tam je baje pošljal svojim tovarišem v Francijo navodila, kako naj se bore proti "imperialistični vojni". To je bilo do 21. junija 1941, pa od avgusta 1940. Je zares zanimivo, kako se sele na takih obravnavah mednarodnega značaja spozna, da ni za grehe pravzaprav nihče brez vsake krivide.

John Curtin je eden izmed zavezniških državnikov, ki je šel s svetovne pozornice bolj brez hrupa kot kdorkoli drugi. Bil je ministrski predsednik avstralske vlade, in pa voditelj avstralske delavske stranke. Umrl je 5. julija. Nasledil ga je nov vodja delavske stranke. A Avstralija ima zavest, da je Curtin vršil svojo dolžnost do konca. Hotel je služiti ljudstvu in to storil.

"Brain Trust" je v ameriški domači politiki le še spomin na prva leta zadnje depresije, ki pa seveda ni bila "zadnja". In Truman ne dela prav, ker se newdealovec takoj naglo otreša. Potreboval jih bo.

Kolikšne so skupne vojne izgube v Evropi?

Točnih podatkov na gornje vprašanje še dolgo ne bo, ampak približne številke so že ugotovljene. Skupne izgube vseh v vojno zaplenenih dežel znašajo v Evropi okrog 40 milijonov mož. Izmed teh znašajo ameriške izgube (samo v Evropi) 747.000 mož. Skupno število ubitih znaša šest milijonov mož, izmed njih 150.000 naših vojakov.

Skupni vojni stroški v denarju znašajo v vojni v Evropi \$1.000.000.000.000 (en trilijon).

Ameriški stroški v vojni v Evropi so do poraza Nemčije znašali \$275.703.000.000.

ALI JE SE CENZURA V JUGOSLAVIJI?

Dne 10. julija je bilo iz Londona poročano, da je maršal Tito odpravil v Jugoslavijo vso cenzuro. Ampak tista odredba se je menda tikala le člankov, ki jih pošljajo iz Jugoslavije svojem praporu, bo imel silno težavno pot. Ne samo kapitalizem v Angliji, ves svetovni kapitalizem je proti njemu. In ka-

pridobil v delavski pokret pridruga delavca, ki je ostal zvest socialističnemu načelom.

To omenjam, ker sem čital v letosnjem Majskem glasu nekaj njegovih spominov iz onih dneh, posebno iz leta 1911, ko smo bili v Dunkirku, Kans. Preskrbeli smo mu delo in kvartir. Zaposljenci smo bili takrat bolj slabo —, le po šest do sedem štihov na 14 dni. Plača dvakrat na mesec. Ako si delal, pa nič nakopal, ni bilo plače. Tako se je Jože učil kopati premog na svoje stroške. V rovu je dobil slab prostor in za to delo še ni 'mel skusen'. Pa se mu je primerno, da je delal, a namesto da bi kaj zaslužil, se je kompaniji še zadolžil. Bodril sem ga, da so taki časi, da bo že boljše in da naj nikar ne "scaga". Poslušal je in se privadil. Medtem si je pridobil mnogo prijateljev. Z vozniki, ki so odvazali premog, se je hitro seznanil. Ob vhodu (entry), na katerem je delal, je bil Jože najmlajši. A včil svoji mladosti je zvezel tobak kot "star cigan", kot mu je nekdo rekel. In vozniki, ki so tudi čikali, so ga vedno prosili za tobak, to pa zato, ker je tako mlad in že ga je zvezel.

Bil sem priča, ko ga je voznik vprašal, če kadi cigarete. "Yes," je odgovoril. Nato ga je vprašal, če se mu ameriška dekle dopadejo. "Yes," je odgovoril Jože.

"O, potem si pa ti že dokaj amerikaniziran," mu reče voznik. "Ti si pravi American Boy." Potem je bil Snay poznani v tistem kraju Kansasa z golj pod imenom "American Boy". In na isti entri sem jaz dobil priimek "Big Tony".

V Majskem glasu 1945 omenjam Snoy tudi takratnega Proletarcevega zastopnika J. Bratkovica, ki je bil na agitacijski turi. Ako se pravilno spomnim, se je Bratkovich prav takrat po vseh uniciti vse, kar ni dišalo po nemškem duhu. Ampak kot pravi pregovor, "kdo drugim jamo kopljje, sam vanjo pade." Tako se je zgodilo. Zato morajo ti osabneži sedaj plesati tako kot jim drugi igrajo. Prej so oni igrali po zvokih "Deutschland über alles", sedaj pa jim lahko zabrusimo, da je njihov Deutschland "kaput". Poleg Nemcev je bilo veliko drugih mnenja, da bo Hitler vse premagal. Tudi med našimi rojaki je bilo nekaj takih. Posebno izmed onih, ki so v svojih mladih letih delali v Nemčiji.

Ko sem bil 1. 1941 na obisku v Kansasu, smo se pri Ruglejih prav dobro zabavali. Bilo je to v Radleyju, Kans.). V tisti vsele družbi je bilo precej naših fantov, ki se bi vsi radi vrnili na preizkušnjo, da naši potem kaj za pod zob. Naknadno, ko je nakupila, je prišla z nabranimi jestvinami v avto. A to pot pa me je klicala v produžajno: "Vidiš, Tone, tistle kose mesta? Izmed vseh kosov bi tistega rada kupila, pa nimam dovolj pointov."

"Ne morem ti pomagati," sem odvrnil. "Ako jih nimaš dovolj, pa kupil par funtov klobas." Bila je huda in jezna. "Bendak, saj ne veš, kako je hudo, ko ne moreš kupiti kar bi rad. Včasi so rekli, da za denar se vse dobri, a sedaj, ako nimaš pointov, pa ne moreš dobiti ne sira, ne mesa in ne kranjskih klobas. In tudi stric Sam ne oprosti twojih fantov vojaščine, ki nimajo dovolj pointov."

Kljub vsem težkočam se privajamo srečnim, da smo v Ameriki. In srečni smo, da so vratne kroglice niso zadele naših fantov. Simpatiziramo pa s tistimi starši, ki so jih izgubili. Padli so in jih ne bo nikoli več k svojim dragim.

Anton Tomšič.

Letalo poslopjem jako nevarna

Zalet velikega bombnika 28. julija v Empire State Building v New Yorku ni bila prva velika nesreča te vrste, dasi je posebnost, ker je brez primere. Omenjena zgradba je skorodno visoka in najvišja na svetu. Pravijo, da je zadeta od strele večkrat kot katerakoli zgradba na svetu. Ima 104 nadstropja, med njimi dva nižje kot cestna površina, in potem pa kleti, prostore za stroje itd.

Letalo, ki se je v meglemen dnevu zaletelo v njoj blizu vrha, je po prdrlo, a škoda v prime ri z ogromnostjo te zgradbe ni velika. Ubih je bilo 14 oseb.

L. 1919 je na stavbo Illinois Trust and Saving bank v cikškem down townu padel zrakoplov (dirigible), in prdrlo strope ter eksplodiral. Ubih je bilo 13 oseb, izmed njih 9 bančnih klerkov, 28 pa je bilo ranjenih.

Se ne tako davno tega se nekemu velikemu letalu na cikškem vzletališču ni posrečilo priti, dovolj visoko, predno je doseglo hišo, pa je ob eno zadele in treščilo na tla. Vsi potniki so bili ubiti.

Socialdemokrati na Švedskem prevzeli v vladi vso odgovornost

Koncem julija je bila sestavljena namesto odstopivše koalicijске vlade nova vlada, ki ji načeljuje prejšnji premier Per Albin Hansson. Vsi ministri so socialisti. Koalicija vlada je obstojala pet in pol leta. Ustanovljena je bila v namenu, da v vojni dobi nosijo vse stranke skupno odgovornost za ščitenje interesov švedske države in neneutralnosti.

BLAZ MEZORI (na desni) in ANTON TOMŠIC

Ako pred njim omeniš, da kolektiv v podporo Proletarcu, vsakikrat poseže globoko v žep. Takrat sem mu nekaj namignil, da je Proletarec vreden, da se ga podpira, pa je položil na mizo cel desetak. Ker takrat še nisem imel najne slike, naj bo tu objavljena, da bodo cestni edataj vedeli, kakšni velikani smo kopali premog v Kansasu, ko je bila premogova žila polovico nižja od naju.

Dne 20. avgusta letos poteče leto dni, odkar sem napravil zadnji štih. Polomil se mi je "karburator" (srce) in zdravni danes še niso dovolj kunštini, da bi znali popravljati "karburatorje" v človeškem stroju. Oni dan sem bil pri njemu, pa je zdravnik le prisluhnil, kako mi "karburator" funkcioniira. Rekel sem: "Saj se drugače dobro pocutim, samo to me jezi, ker tako težko hodim." Nu, in zdravnik, dobra duša, pa me to laži: "Take it easy." Saj moram vzeti "easy", ko ne morem hoditi. Oni dan sem šel dol po stopnicah. Ko sem bil že skoro na zadnji, je pa žena odpela vrata, da je pogledala, kam grem. In sem ji rekел: "Mama, takam se šel dol po stopnicah kot kak star dedec. Kaj bo na stara leta?"

"Hm," je rekla in se mi smejava. Nato pa dodala: "Kaj se boš šalil! Starost je že tukaj." Naša dva fanta, Frank in Joe, sta ko to pišem, še preko morja. Prvi v Kassel, v Nemčiji, drugi v Rouenu na Francoskem. Oba želite, da bi bila vojaščine čimprej prostota, kar je nedvomno želja ogromne večine vseh naših fantov, ki se bi vsi radi vrnili na naša doma v good old USA. Ampak pišeta, da nimata še dovolj pointov. Ti presneti pointi, kako nam nagajajo! Oni dan sem peljal našo mamo na market, jaz pa jo čakam v avtu. Ona gre k prodajalcem, da nakupe potrebnih stvari, da imamo potem kaj za pod zob. Naknadno, ko je nakupila, je prišla z nabranimi jestvinami v avto. A to pot pa me je klicala v produžajno: "Vidiš, Tone, tistle kose mesta? Izmed vseh kosov bi tistega rada kupila, pa nimam dovolj pointov."

"Ne morem ti pomagati," sem odvrnil. "Ako jih nimaš dovolj,

Iz SANsovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

JRZ izročilo SANsu \$4,000

Jugoslovansko republičansko združenje (JRZ), ki je kmalu po ustanovitvi SANs, zaključilo izročiti Slovenskemu ameriškemu narodnemu svetu glavni del svojega likvidirane premoženja, in sicer \$1000 takoj, druge \$4000 pa kasneje, je 20. julija izpolnilo svojo obljubo. Tisti dan smo prejeli od poverjenštva ček za \$4000 in tajnik Ch. Pogorelec je v svojem pismu dejal, da sta to postopanje odbrija pred nekaj meseci zadevna odbora SNPJ in JRZ.

SANS danes vrši isto delo in se bori za iste cilje, za katere se je borilo Jugoslovansko republičansko združenje pred več kot petindvajsetimi leti. Dasi razmere tedaj niso bile ugodne za uspeh programa, ki je določal federativno republikansko obliko vlade prve Jugoslavije, je vseeno zasejalo seme, ki je četrto stoletje kasneje zacetelo in bo porodilo začeljeni sad. SANs je s pomočjo zavednih slovenskih Amerikancev pomagal z vsemi svojimi silami, da se so resničile sanje in aspiracije slovenskega naroda in s tem tudi načrti in cilji SANsovega prednika — Jugoslovanskega republičanskega združenja v Ameriki.

SANsovo delo še ni dokončano in ne bo dovršeno, dokler nova demokratična federativna Jugoslavija ni popolnoma urejena in obnovljena. O obliki svoje bodoče vlade bodo odločali narodi Jugoslavije pri svobodnih volitvah, ki se bodo vrstile oktobra meseca. Narodi Jugoslavije bodo na demokratični način izvolili svoje poslance za konstituentno skupščino ter prvikrat v svoji zgodbini sami odločili, ali hočejo demokratično, federativno republiko, ali monarhijo.

Z novo Jugoslavijo pa mora biti prenovljena vsa Evropa, prerojeni morajo biti vsi narodi v duhu bratstva, edinstvi in prave demokracije — etnične, ekonomske in politične — kajti kadar bodo vsi narodi zgradili svojo bodočnost na tej podlagi, bo zagotovljen mir in odpravljeno izkoricanje in zatiranje ljudskih množic in preprostega človeka. SANs lahko pri tem veliko pomaga v Ameriki. Toda to delo ni lahko in ne more biti izvajano brez gromnih sredstev. In vsled tega je poslana podpora toliko bolj vana in toliko bolj cenjena.

Najlepša hvala!

Dosedanji uspehi WRFASSD

Ameriški odbor Vojnega relifnega fonda Amerikancev južnoslavanskega porekla (War Relief Fund of Americans of South-Slavic Descent) je predložil poročilo o svojem delu za pomočno akcijo. Račun krije šestmesečno dobo, končavši se 30. aprila 1945.

V tej dobi so znašali prispevki v gotovini \$504,527.67, vrednost darovanj relifnih potrebsčin pa \$498,429.00. Vsi darovi in dohodki v gotovini in blagu so znašali \$1,009,453.42.

Do 30. aprila je bilo poslano v Jugoslavijo za \$209,472.78

upljenih potrebsčin ter za 401,606.24 darovanega blaga, kupaj za \$611,079.02. V skladu se je tedaj nahajalo za \$46,737.9 kupljenih potrebsčin ter arovanega blaga v vrednosti 96,822.76. Upravni stroški, ključivi stroški raznih večjih rizredov v pododsek v drugih mestih, oglašanje, filmi itd., so znašali \$92,457.95, oprema rada \$2,054.80, najemnina, trogi in upravni stroški skladista v New Yorku pa \$31,593.59. Dne 30. aprila je bilo gotovine \$149,296.46, obveznosti \$20,24.95, torej čistega preostanka \$129,071.51.

Hrvatska bratska zajednica je istočasno poslala skozi ta odor v Jugoslavijo raznih potrebsčin v vrednosti \$85,523.

Pošiljke relifnih potrebsčin v Jugoslavijo po 30. aprilu niso vključene v teh računih.

Do 31. julija je SANs nabral za relifno akcijo WRFASSD v gotovini \$90,472.22. Vse prispevke se naj pošilja v naš urad (3935 West 26th Street, Chicago 23, Illinois), darove v blagu na ravnost v skladisce: Warehouse WRFASSD, 161 Peery Street, New York, N. Y.

Shod za relifno akcijo v Jolietu

V Jolietu prijeva podružnica SANs in postojanka JPO-SS veliko skupno prireditve in shod v nedeljo 19. avgusta. Vsi čisti dohodki so namenjeni za takojšnjo pomoč trpečemu narodu v starim domovinam. In o veliki potrebi takojšnje pomoči bo goril svetnik pri jugoslovenskem veleposlanstvu v Washingtonu dr. Slavko Zore, ki bo Jolietčanom in rojakom iz okolice prinesel pozdrave iz Slovenije in Jugoslavije. V imenu SANs v relifne akcije WRFASSD bo goril SANs tajnik Kuhel. Nastopili bodo tudi lokalni govorniki in razni tujinci. Predsednik lokalnega odbora je brat Louis Zelezničar, ki je podtajnik KSKJ in predsednik nadzornega odbora SANs. Za pomočnike ima sestro Josefino Erjavčev, gl. tajniko Slovenske ženske zveze, Franko Vrančičarja, člana gl. odbora ABZ ter druge vodilne osebnosti v tej naselbini. Dr. Zore, ki se je aktivno udejstvoval v štiriletni borbi za svobodo naroda Jugoslavije, ima čin polkovnika v jugoslovenskih narodnih vojski. Odlikovan je tudi z redom partizanske zvezde in hrabrostno medaljo. Obenem pa je tudi izvrstni govornik in drugače zelo domać in prikupen fant, ki ga mora res vsak poslušalec takoj vzljubiti. Prepričani smo, da bo prireditve dobro obiskana ter da bo doprinesla gromotne uspehe v korist potrebnega naroda v stari domovini.

SANS zahteva boljšo poštno zvezo

SANS je podvzel potrebne korake pri poštnih oblasteh v Washingtonu, da se uspostavijo boljše poštne zveze med Ameriko in Jugoslavijo, vključivši Slovensko primorje, Istro, Trst in Gorico.

Zahteval je, da se odpre pošta za pošiljanje zavitkov posameznikom v stari domovino, kar tudi denarja. Na ta način bi ameriški Slovenci in Jugoslaviani sploh lahko dosti več pomagali potrebnim svojem v rojstni deželi z denarjem in deloma tudi v blagu. V Slovensko Primorje pa pošta sploh odprta ni bila.

Zadevno priporočilo je izvrševalnemu odboru SANs predlagala podružnica št. 25, Chicago, Illinois, in odbor jo je soglasno sprejel.

SANS se je opiral na dejstvo, da je poštni promet že odprt z Italijo, ki je bila ameriška naročnica v tej vojni, ter da so italijanski Amerikanci poslali svojcem v Italijo že na stotine milijonov denarja, kakor tudi blaga. Zakaj naj bi bila v tem oziru zapostavljena Jugoslavija, ki se je osvobodila brez pomoči zavezniških vojsk in ki je utrpela tako ogromne žrtve v borbi proti okupatorjem. Zavestamo se, da nastajajo še vedno velike potekože za točno krepanje poštnih parnikov in za prevažanje blaga iz pristanišč v zaledju. Minili so pa tudi že trije meseci po zaključku evropske vojne in bliža se zima — peta zimska borba za obstoje. Zadnji čas je, da ljudstvo dobri pomoči iz Amerike. Ta pomoč pa ne more biti zadostna in začasna, ako ne bo hitro odprta pot za pošiljanje.

SANS pričakuje, da bodo a-

DOMACINI NA OTOKIH RYUKYUS na Pacifiku so se izselili iz svoje vasi, ker je bila spremnjena v bojišče. Ameriški vojaki so jim bili na uslužbo na poti v varnejši kraj.

Britanija pokazala pred vsem svetom, da ne trpi take vlade, ki bi hotela voditi politiko proti edinstvu in bratstvu miroljubnih narodov Evrope. Skoraj ni dvoma, da je rezultat angleških volitev veliko vplival tudi na končne zaključke konference Trumana, Stalina in Attleeja.

Tajništvo SANs je poslalo profesorju Haroldu Laskiju, predsedniku eksekutivnega odbora delavske stranke, čestitke k veličastni zmagi angleškega delavstva ter izrazilo našo željo, da bi nova vlada kooperirala z drugimi demokratičnimi silami v Evropi pri njihovem prizadevanju, da se fašizem korenito iztrubi iz površine sveta. Med drugim je bilo rečeno:

"We firmly believe that the new government of Great Britain will do its utmost in eliminating the reactionary moves in Yugoslavia, Greece, Italy, and in other countries, which were supported by Mr. Churchill's government and which were diametrically contrary to the principles of the Atlantic Charter and democracy in general. We are convinced that Mr. Attlee's government will strengthen the friendship between the democratic governments of Europe, — friendship so essential to main a lasting peace in the world. This can be accomplished only if the liberated peoples of Europe are given an opportunity for self-determination of their future. Thus we will be able to avoid the unfortunate episodes of Greece, Trieste, Syria, and elsewhere, which created distrust and doubt in the intentions of the great democracies of the world."

SANS zahteva boljšo poštno zvezo

SANS je podvzel potrebne korake pri poštnih oblasteh v Washingtonu, da se uspostavijo boljše poštne zveze med Ameriko in Jugoslavijo, vključivši Slovensko primorje, Istro, Trst in Gorico.

Zahteval je, da se odpre pošta za pošiljanje zavitkov posameznikom v stari domovino, kar tudi denarja. Na ta način bi ameriški Slovenci in Jugoslaviani sploh lahko dosti več pomagali potrebnim svojem v rojstni deželi z denarjem in deloma tudi v blagu. V Slovensko Primorje pa pošta sploh odprta ni bila.

Zadevno priporočilo je izvrševalnemu odboru SANs predlagala podružnica št. 25, Chicago, Illinois, in odbor jo je soglasno sprejel.

SANS se je opiral na dejstvo, da je poštni promet že odprt z Italijo, ki je bila ameriška naročnica v tej vojni, ter da so italijanski Amerikanci poslali svojcem v Italijo že na stotine milijonov denarja, kakor tudi blaga. Zakaj naj bi bila v tem oziru zapostavljena Jugoslavija, ki se je osvobodila brez pomoči zavezniških vojsk in ki je utrpela tako ogromne žrtve v borbi proti okupatorjem. Zavestamo se, da nastajajo še vedno velike potekože za točno krepanje poštnih parnikov in za prevažanje blaga iz pristanišč v zaledju. Minili so pa tudi že trije meseci po zaključku evropske vojne in bliža se zima — peta zimska borba za obstoje. Zadnji čas je, da ljudstvo dobri pomoči iz Amerike. Ta pomoč pa ne more biti zadostna in začasna, ako ne bo hitro odprta pot za pošiljanje.

SANS pričakuje, da bodo a-

ministru Francije in Kitajske. Za sedež njihnih posvetovanj in sklepanj jih je določen London. Kadar se bodo za kako mirovno pogodbo povsem zedinili, jo bodo predložili prizadeti deželi, kateri ne bo preostalo drugega, kot da jo podpiše.

Male dežele v tej aranžmi mirovnih pogajanj ne bodo imele dosti besede. Kvečjemu bodo vprašane za nasvete in mnenja.

Italija prva na vrsti

V poročilu o posvetovanjih in sklepih velike trijice v Potsdamu je Italija zelo pohvalno omenjena in obljubljeno ji je, da bo ona prva, s katero bo sklenjena mirovna pogodba, a Nemčija pa zadnja, kar se dežel v Evropi tiče. V Potsdamu so v sledi tega Italiji precej razpravljali in mešetarili. Izvedelo se je, da je Stalin govoril glede Trsta v prilog Jugoslavije, kar je bilo že prej znano, in je naletelo na ugovore, kar je bilo pričakovati. Verjetno je, da bo ministeri omenjenih dežel to vprašanje na konferenci v Londonu rešili z ustanovitvijo kakih mednarodne kontrole nad Trstom, aka se ne bosta Italija in Jugoslavija o tem že prej skušno sporazumele.

Kongres si vzpel počitnice vzlic obilici nalog

(Nadaljevanje s 1. strani.)

vidende ne bodo prenehale in da se bodo bogataši tudi v krizi lahko vozili udobno, magari na pobeg, kakor se je v prejšnji krizi n. pr. Samuel Insull, ki se vpliže "bankrotu" lahko najel celo ladjo in se v nji norčeval iz ameriških oblasti, ki so ga z ladnjami "zasledovalo".

Važne predlage, a brez zadostne podpore

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Dočim so dobički korporacij torej začeteni tudi ko bo konec vojne, pa se nihče ne briga za začetilo brezposelnih delavcev. Predsednik Truman je sicer priporočil, naj se jim zviša brezposelnost podpora na \$25 na teden skozi 26 tednov nezapopolnosti. A gospodje poslanici, ki so mali skupini bogatašev lahko podarili osem milijard "brezposelnostne" podpore, zato, ko industrija ne bo producirala in ji dobički odpadejo — pa so se ob pomisli na borih \$25 brezposelnim delavcem ustrelili "inflacije" in pa, da bi bilo slabo za deželo, češ, kdo pa bo delal, če bo lahko v brezposelnosti prejemal več kot pa ako je upolen v tovarni, trgovini ali v uradu?

Zahajanje zdravstva

Enako zametava ta reakcijska večina v kongresu predloga za socializiranje zdravstva, da se bodo zavrgla začetilo brezposelnih delavcev.

Predsednik Truman je sicer priporočil, naj se jim zviša brezposelnost podpora na \$25 na teden skozi 26 tednov nezapopolnosti. A gospodje poslanici, ki so mali skupini bogatašev lahko podarili osem milijard "brezposelnostne" podpore, zato, ko industrija ne bo producirala in ji dobički odpadejo — pa so se ob pomisli na borih \$25 brezposelnim delavcem ustrelili "inflacije" in pa, da bi bilo slabo za deželo, češ, kdo pa bo delal, če bo lahko v brezposelnosti prejemal več kot pa ako je upolen v tovarni, trgovini ali v uradu?

Mnogo znamenitih torijev bo vsaj začasno izginilo iz našega javnega življenja. Zakaj je bil Churchill tako značilno težko poražen? In to ravno ko je bil na višku svoje sile in slave? Danes vidimo, da je storil pravi politični samomor.

Pred vsem se je globoko moli glede pameti in politične zrelosti angleškega naroda. Nekako po "firerski" je poskušal iz teh naših splošnih narodnih volitev napraviti osebni plebiscit za zaupanje v njegovo osebnost. Svojo volilno kampanjo je zgrabil na udarcih in napadih, ki so bili nevredni njegove veličine, in sramotili narod. Prepričal je ljudstvo, da ni pravi mož za našo rekonstrukcijo. Morda še bolj prezentljivo pa je, da je bil človek, ki nas je vodil tako izvirno v vojni, tako popularna nesposobno razumeti, kaj so njegovi vojaki misili.

Ponovil je največje zmote in zablode David Lloyd Georgea iz leta 1918. Postal je torijski aristokrat, ki misli, da mu je oblast prijeljena in dana za zmerom, pa smatra, da je kritika opozicije žalitev proti njemu.

Zahteval je, da naj vse mislijo, da je ravno on nenadostljiv.

Pozabil je, da v demokraciji nikdo ne more postati nenadostljiv. Zdaj, ko je delavstvo prvič dobilo svojo večino, se odpira na Angleškem nova fază zgodovine. Nihče izmed nas ne misli, da utegne biti vladanje v teh težkih časih drugačno kot težko. Dati moramo svoj polni prispevki k porazu Japonske. Pomagati moramo Evropi, da se zopet postavi na svoje noge. Gledati moramo na to, da bo plamen kulture v osrčju civilizacije znova zagorel.

Pripravevali si bomo zgraditi nezlonljiva prijateljstva z Združenimi Amerikami in s Sovjetsko unijo. Ravno tako jasno pa si bomo tudi pripravevali pokazati, da smatramo, da so vlade ljudi kot sta Franco (na Španskem) in Salazar (na Portugalskem) nevarne svetovnemu miru.

Proletarec je bil ustanovljen, da služi delavstvu. Tej nalogi je zvest v vsakem slučaju, v krizah in "dobrih" časih, v vojnah in miru. Podpirate ga.

MANDAT ZA IZVRŠITEV SOCIALNE REVOLUCIJE NA "MIREN NAČIN"

Harold J. Laski tolmači pomen izida minulih volitev v angleški parlament. — Mandat ljudstva, ki vladajoči stranki "dovoljuje" izvesti socialno revolucijo.

Najbolj znan mednarodni socialist sedanje dobe Harold J. Laski je profesor politične znanosti na Londonski univerzi od leta 1926 dalje. Prej je bil predavatelj v univerzama Yale in Harvard v Zd. državah. Laski je svetovno znan intelektualec. V angleških delavskih krogih je bil dolgo smatran le za čevičarskega socialističnega.

Naša želja je, da takoj, po naših najboljših močeh pomagamo Franciji. Nehali bomo podpirati zastarelo monarhijo in gline socialne sisteme, za katere je gojil Churchill tako presestljivo toplo naklonjenost.

TO YOU WHO FEAR THE FUTURE

Predictions and fears of another unemployment crisis even before Japan falls continue to mount.

Paul V. McNutt, our "free enterprise" system's manpower commissioner, recently made the disturbing prediction that two million workers will be out of jobs early in August. Other prophecies have placed the number of unemployed at as high as 7,000,000.

What's the matter? Why should people fear that they will not have a chance to work? What is there to this thing called "work" that makes people strive and compete and lie and surrender liberty for a "chance" to do it?

Isn't it a sure sign that something is fundamentally wrong with our way of doing things when most people can feel safe only when there is war and destruction... when they fear the return of peace and production as a time of evil?

What is wrong is the purpose for which men work. Today they labor only for the benefit of an owning class. When it suits the owners to permit people to produce, then production proceeds. When it doesn't suit the owners' purposes people are discarded. That is the way and the purpose of capitalism.

There would be no such thing as unemployment if human welfare was the purpose of work. Then the help of everybody would be welcomed. Then the ability to produce abundance would result in plenty for all and increased leisure for all.

That is what Socialists are striving for—an economy whose purpose will be to produce for the use of the people rather than for the profits of a privileged class. Nowhere has Socialism a better chance to succeed than in the United States of America—where boundless natural resources and marvelous machinery make plenty for all possible. Never was there a better chance to have prosperity than there will be after the war ends—when men can return from conflict to cooperation and when the labor of all can be lightened by the help of millions of young people who now are soldiers.

The threat of unemployment after war ends is enough to condemn the present economic order and the purpose that dominates it. McNutt's prediction is an insult to the working people because it tells them that they are only to be used—or scrapped—as others may decide.

There is only one verdict that intelligent workers can render against the system of private-profits; only one answer they can make to McNutt. The verdict is that the nation and the fullness thereof are the property of the people who inhabit it. The answer is, that, having saved the nation in war, we will use it in peace to produce abundance and security for all.—Reading Labor Advocate.

British Labor Wins With Socialist Program

In a landslide Labor Party victory, the British people have rejected the principle of "free enterprise" for private profit and given the go-ahead signal for nationalization of basic industries of the nation including the Bank of England. The vote gave a parliamentary majority to Labor of 2 to 1.

Victory for Socialism

As one radio announcer exclaimed in announcing results, "This means a Socialist Britain!"

Throughout the campaign, which was one of the most bitter in the Empire's history, the issue was never in doubt. The Churchill forces campaigned on the preservation of "free enterprise." Labor, met the issue by coming out boldly for the nationalization of basic industries, including fuel and power, inland transport, iron and steel and the Bank of England.

That the British voters were not seeking half-way measures and were in no mood to compromise was shown by the defeat of Sir William Beveridge, author of the plan for social security which bears his name.

Eyes on United States

With the British swing to the left, and with all of continental Europe moving in the same direction, attention is focused upon the United States as the only important nation in the world that still holds fast to a policy of capitalist "free enterprise."

Just what policy the politicians of American capitalism will take toward Britain in the months that lie immediately ahead is a question upon which will depend many important developments.

If American help is withdrawn from Britain at this time or at any time in the future, the result may be to swing the Empire into the Soviet orbit and increase the growing power of Communist Russia in both Europe and Asia. Also, if America holds fast to "free enterprise" policies this nation will stand in the way of progress and be branded as the cause of World War III when and if another war plagues the world.

Unfortunately, the people of Britain waited until their economy was weakened and their nation devastated by war before taking so decided a step as voting for Socialist policies. It will be even more unfortunate if the people of the United States wait until capitalist-born calamity equally great strikes before falling in step with the march of Britain toward democratic socialism.

HIS MAJESTY LEOPOLD NOT WANTED

King Leopold II of Belgium, after weeks of vacillation about complying with demands for his abdication, has decided not to decide. He proposes to retain his throne but to stay in exile until after an election or referendum has provided an opportunity for an expression of the national will. In a letter to his brother, Prince Regent Charles, he asserts that the present Parliament, elected before the war, is unrepresentative. He has, he says, received information showing that "a considerable majority in the country insisted on my return." However, although the King's chief support is within the Catholic Party, the largest of the Parliamentary groups, a motion in the Chamber of Deputies to bar his return to Belgium until both houses of Parliament gave consent, was carried by 98 to 6. Even the conservative Senate endorsed the proposal by 77 to 58. This means that Leopold has by no means all the Catholics with him. Nor has any evidence been presented suggesting that the Parliamentary verdict is contrary to popular sentiment; in fact, there is every indication that a general election would show a further swing to the left and would probably strengthen the groups which are not only anti-Leopold but anti-

monarchist. At present, public hostility appears to be focused on the King personally, because of the dictatorial tendencies he showed before the war and the defeatist attitude he took after the Nazi invasion. The government proposes that he should abdicate in favor of his eldest son, Prince Baudouin, with Prince Charles continuing as Regent until the boy reaches his eighteenth birthday in 1948. However, Leopold's decision to force a political campaign on the constitutional issue may raise the whole question of the monarchy's future. By his stubborn resistance to demands for his abdication, Leopold may be risking his dynasty.—The Nation.

Preaching is of much avail, but practice is far more effective.—Ballou.

Order is Heaven's first law.—Pope.

DON'T MISS A SINGLE ISSUE

Subscribers are notified when their subscriptions are about to expire. That you may not miss a single issue, send in your renewal promptly. Everything will be done at this end to see there's no interruption in service.

PROLETAREC

Published Weekly at 2301 So. Lawndale Ave.

CHICAGO 23, ILL., AUGUST 8, 1945.

THE MARCH OF LABOR

IN THE WIND

rom THE NATION

AN INTERESTING INDICATION of the effect of overseas service on political opinion is given in the breakdown of the soldier vote in the Canadian election, which has just been released. Canadian soldiers in the European, Near Eastern, and Pacific theaters voted more than 38 per cent for the left-wing C. C. F., the highest figure for any party; the vote of those stationed in Canada was 26 per cent C. C. F. The over-all service vote was 32 per cent C. C. F., against a civilian vote of 16 per cent.

CYNICAL NEWSPAPERMEN who used to opine that papers carried Mrs. Roosevelt's column, "My Day," merely as a sop to the White House, must have been surprised by an advertisement in the United Feature Syndicate placed in Editor and Publisher on July 14, reporting that seven papers have recently subscribed to the column. This brings the total to eighty-six, the largest number since My Day was begun.

THAT ALLEGEDLY SUGGESTIVE advertisement of bathing suits, which the New York City Board of Transportation ordered out of the subways, can still be seen on the subways of Boston. Here's to the city of Boston, inveterate foe of the book, where freedom to read is restricted indeed, but not so the freedom to look.

SENATOR THEODORE BILBO of Mississippi gave the Senate this summary of his racial views on July 6: "Many persons have been led to believe that I have denounced Catholics, Jews, and Negroes. I have not done anything of the kind... God knows, I am not that narrow or bigoted... Some of the best friends I have in the world are members of the Catholic Church.... I have never denounced the Negroes as a race, I have discussed the characteristics of the race... So far as the Jews are concerned, we have Jews in my state, and some of my best friends are Jews."

A NEW ORGANIZATION, the People's Political Action Committee, has been set up in Detroit. In an interview with the Detroit News on July 11 its president, James D. Zurcher, said its aim was "to combat the Sidney Hillman organization at every turn." It was launched with a contribution of \$100,000 by the People's Committee to Defend Life Insurance and Savings, whose directors, Mr. Zurcher pointed out, are mainly "executives of banks, insurance companies, and industrial establishments." Apparently the only thing the People's PAC hasn't got is the people.

Even more impressive are documents concerning our foreign relations, just made public by our State Department. In 1930, international bankers proposed to loan \$300,000,000 to Germany. The House of Morgan wished to get in on the deal. There was a big profit in it.

Some of our ablest representatives abroad protested, but Thomas W. Lamont, spokesman for the Morgans, got in touch with the State Department, then headed by Henry L. Stimson, now our Secretary of War. The loan was O. K'd. Those who protested were ridiculed, and even charged with playing into the hands of French financiers.

Little later, George A. Gordon, then our charge d'affairs in Berlin, wrote our State Department, explaining that industrial interests in Germany were raising money to put Hitler in power. The State Department didn't move a finger.

There is nothing particularly new in the foregoing. LABOR was practically the only paper in this country to tell the truth about the murder of Matteotti. We had a capable correspondent in Europe at the time, and he gave us the facts which other papers were ignoring.

Time and time again LABOR has presented evidence showing that Germany and Italian industrialists placed Hitler and Mussolini in power and that American and British, and probably French, financiers and industrialists supplied generous loans and other encouragement.

The important thing is that these sensational statements are now being confirmed, up to the hilt, by unimpeachable authority.

Hitler and Mussolini could not have precipitated this World War if it had not been for the aid they received from these big bankers and their allies, the industrial overlords.

Now we are once more laying plans for peace and economic stabilization.

We will permit our financiers and industrialists, hungry for profits to pave the way for another world war, as they certainly paved the way for this World War?—Labor, Washington, D. C.

PAGING DR. FISHBEIN

Dr. Ernst P. Boas is a distinguished New York physician. Son of the famous anthropologist, Franz Boas, he is an acknowledged authority on diseases of the heart and a member of the Columbia University faculty.

What about it, Dr. Fishbein? Is he A. M. A. position so weak that the medical hierarchy does not permit free discussion of it in the professional press? — The Chicago Sun.

As chairman of the Physicians' Council, Dr. Boas is a supporter of the Wagner-Dingell bill for national health insurance. The American Medical Association, under the domination of Dr. Morris Fishbein, opposes this bill, and certain medical groups with unofficial A. M. A. backing have resorted to shameful tactics of distortion and deceit in fighting it. Now Dr. Boas declares that only the opponents

of the bill get a fair hearing in the A. M. A. Journal and most local medical publications. He declares that those who differ with the official A. M. A. line are smeared as "inclined toward Communism."

Dr. Boas charges that free discussion of national health insurance has been suppressed in the medical press, his words cannot be lightly brushed off.

JUDAS GOATS!

"The labor leader who is NOT discredited by the capitalist class is NOT true to the working class. If he is unwaveringly loyal to the working class he will not be on friendly terms with the capitalist class. He cannot serve both. When he really serves one he serves that one against the other."—Eugene V. Debs.

GREEN LIGHT!

Government controls on the manufacture of locomotives and rolling stock were removed this week, giving the builders a free hand again in accepting orders from the carriers and scheduling production.

CONGRESS COMES HOME

Congress is taking a long summer vacation, leaving much of its most important business unfinished.

Before adjourning, it has rushed through a bill to give profit-taking five billion dollars in direct tax relief, to "improve the cash position of business enterprises."

While this and every other possible measure has been passed to protect the interests of the well-to-do, Congress has shown no similar concern for the "cash position" of American working people.

It has failed to provide any emergency relief for laid-off war workers and those who find their take-home pay sharply cut by loss of overtime, transfers, downgrading, etc.

It has also failed to act on pending measures for expanded social security, full employment and elimination of substandard wages.

The return home of your Congressional representatives furnishes an excellent opportunity to impress on them the popular demand for adoption of measures like these—to encourage the progressives who have put up a good fight, and to show the lukewarm and reactionary that the voters have their eyes on them.

Ask your representatives particularly what they have done and propose to do about the Kilgore-Forand bill for \$25 a week for 26 weeks for laid-off war workers; about the Congressional petition to break through the Little Steel wage freeze; about the bill to raise substandard wages to at least 65¢ an hour; about the Murray-Wagner-Dingell bill for more adequate social security; about the Murray-Patterson Full Employment bill; about a permanent FEPC; and about the vicious Ball-Burton-Hatch bill that would destroy the rights of labor unions.

Your representatives are coming home to find out how you feel about Congressional measures like these. Don't fail to let them know.—The CIO News.

WILL COMMUNISM GET YOU?

Down in New York the Communist national convention has just voted the Communist party back to American life. Does it send a shiver down your back? Let's look at the record.

Highwater Communist mark in any American national election was 1932, the year of the Great Discontent. William Z. Foster got 102,991 votes out of 39,816,522 cast. The country went for the New Deal to the tune of 22,821,857. By 1936, F.D.R. had pulled the Communists down to 80,159; by 1940, 46,251. In 1944 the Communists did not choose to run.

Or, if you wish, compare with Britain. There the Communists have actually just doubled their strength in Parliament—gained 100 per cent, as you might say. But the gain was from one seat to two out of 440. In popular votes the Communists polled 91,332 out of 24,108,557 at last count.

Judging by the last four American elections and the Labor landslide just delivered in Britain, what the people of both these countries want is home-style progressivism. The more we have of it, as F.D.R. demonstrated, the less power will Communists get.—The Chicago Sun.

Dangerous Thoughts

The American Medical Association gallops forward with the terrifying speed of a snail. Ten years ago at its Atlantic City convention it took a firm stand against compulsory health insurance but approved of voluntary budgeting for medical care. This year at its annual convention in Chicago it roundly condemned compulsory health insurance, specifically in the form of the Wagner-Murray-Dingell bill, as "regimentation and totalitarianism" (some doctor has been reading Hayek) but supported increased "hospitalization insurance on a voluntary basis." However, the A. M. A. favored "sustained production leading to better living conditions with improved housing, nutrition, and sanitation, which are fundamental to good health." The doctors agreed to support progressive action toward achieving these objectives. These are pretty dangerous thoughts, gentlemen. Some of these days one of your members may let slip the blasphemous phrase "social planning," and then the Trojan horse will be inside your impregnable citadel of free enterprise.—The Nation.

PENSIONS REFLECT WAR'S SIZE

In case there was any doubt as to the size of this war compared to any that America has been in previously, a brief examination of the Veterans Administration pension rolls as of the end of May—the most recent figure available—should be good prove.

With World War II not yet over, there are now nearly as many veterans and widows of servicemen on the pension and compensation rolls as those of World War I. At present the total for World War II is only 17,000 less than the number for World War I. And whereas the number of pensioners from all other American wars will decrease, the number from this war will continue to grow.

Curiously enough, there is still one person receiving a pension as a result of the War of 1812. The Veterans Administration doesn't identify the recipient. From the Indian Wars, 1,130 veterans and 2,655 widows still are receiving pensions.

The pensions of the Civil War are rapidly decreasing, with only 239 still on the rolls. But there are 24,744 Civil War widows receiving government pensions.

The pensions of the Civil War

are rapidly decreasing, with only 239 still on the rolls. But there are 24,744 Civil War widows receiving government pensions.

The war with Spain brought a large group to the pension lists. From that war 127,703 veterans and 72,508 widows are drawing money. The Mexican border war, on the other hand, came later, but did not involve as many American troops. But we are still paying 58 widows a pension as a result of that fiasco.

World War I, of course, has the biggest number outside of this war. As of May 31, 332,811 World War I veterans were receiving compensation and 89,654 more were receiving a pension. At the same time 108,831 widows are receiving compensation and 127,219 were receiving pensions.

Such a condition, it said, would inevitably endanger world peace prosperity.

"Thousands of persons will starve and freeze to death in Europe this winter unless help can be rushed from the outside," the OWI said. Tens of thousands of others will be hungry and cold. They will be jobless. If no help were forthcoming, they would almost certainly riot."

STARVATION FACES EUROPE, OWI SAYS

WASHINGTON.—The Office of War Information warned the American people that unless help is sent to Europe before winter, the entire continent will be threatened with mass starvation and exposure.

Such a condition, it said, would inevitably endanger world peace prosperity.

"Thousands of persons will starve and freeze to death in Europe this winter unless help can be rushed from the outside," the OWI said. Tens of thousands of others will be hungry and cold. They will be jobless. If no help were forthcoming, they would almost certainly riot."